

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Dunajska cesta 48, 1000 Ljubljana

T: 01 478 74 00
F: 01 478 74 25
E: gp.mop@gov.si
www.mop.gov.si

Številka: 354-285/2019/22

Ljubljana, 13. 9. 2019

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE
Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Predlog stališča Vlade Republike Slovenije do »Zahteve za določitev in izvedbo ukrepov za prehod v ogljično nevtralno Slovenijo do 2040« nevladnih organizacij: Umanotera, Focus, Društvo prihodnost in Pravno-informacijski center nevladnih organizacij – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17) je Vlada Republike Slovenije na _____seji sprejela naslednji sklep:

Vlada Republike Slovenije je sprejela stališče do »Zahteve za določitev in izvedbo ukrepov za prehod v ogljično nevtralno Slovenijo do 2040« nevladnih organizacij Umanotera – Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, Focus, društvo za sonaraven razvoj, Društva prihodnost in Pravno-informacijskega centra nevladnih organizacij – PIC ter ga pošlje navedenim nevladnim organizacijam in v vednost Državnemu zboru Republike Slovenije.

Stojan Tramte
GENERALNI SEKRETAR

Priloga:

- Predlog stališča

Prejmejo:

- ministrstva
- vladne službe

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- Marko Maver, državni sekretar, MOP
- mag. Tanja Bolte, generalna direktorica Direktorata za okolje, MOP
- dr. Martin Batič, vodja Oddelka za podnebne spremembe, MOP

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

/

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:		
<ul style="list-style-type: none"> – Marko Maver, državni sekretar, MOP – mag. Tanja Bolte, generalna direktorica Direktorata za okolje, MOP – dr. Martin Batič, vodja Oddelka za podnebne spremembe, MOP 		
5. Kratek povzetek gradiva: /		
Okoljske nevladne organizacije Umanotera, Focus, Društvo Prihodnost in Pravno-informacijski center nevladnih organizacij, ki imajo status delovanja v javnem interesu na področju varstva okolja so na Vlado republike Slovenije in posebej na vsa ministrstva naslovila »Zahtevo za določitev in izvedbo ukrepov za prehod v ogljično nevtralno Slovenijo do 2040«. Vlada Republike Slovenije do zahteve podaja stališče in pojasnila o predvidenih nadaljnjih korakih za zmanjševanje tveganj zaradi podnebnih sprememb.		
6. Presoja posledic za:		
a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	NE
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR: (Samo če izberete DA pod točko 6.a.)		

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)		Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje):				
<ul style="list-style-type: none"> – prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov, – odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov, – obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov. 				
II. Finančne posledice za državni proračun				
Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s				

<p>katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo:</p> <ul style="list-style-type: none"> – proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep, – projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in – proračunske postavke. <p>Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.</p> <p>II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:</p> <p>Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih, navedenih v točki II.a.</p> <p>II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:</p> <p>Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.</p>	
<p>7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:</p> <p>Stroške udeležbe slovenske delegacije na zasedanju komisije pokriva vsak organ za svoj del delegacije.</p>	
<p>8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:</p>	
<p>Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pristojnosti občin, – delovanje občin, – financiranje občin. 	NE
<p>Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Skupnosti občin Slovenije SOS: DA/NE – Združenju občin Slovenije ZOS: DA/NE – Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: DA/NE <p>Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani:</p> <ul style="list-style-type: none"> – v celoti, – večinoma, – delno, – niso bili upoštevani. <p>Bistveni predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani.</p>	
<p>9. Predstavitev sodelovanja javnosti:</p>	
<p>Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:</p>	NE
<p>Umanotera, Focus, Društvo Prihodnost in Pravno-informacijski center nevladnih organizacij so na Vlado Republike Slovenije naslovili »Zahtevo za določitev in izvedbo ukrepov za prehod v ogljično nevtralno Slovenijo do 2040«. Vlada Republike Slovenije v zvezi z navedenimi zahtevami podaja stališče in pojasnila.</p>	

(Če je odgovor DA, navedite:

Datum objave: .....

V razpravo so bili vključeni:

- nevladne organizacije,
- predstavniki zainteresirane javnosti,
- predstavniki strokovne javnosti.
- .

Mnenja, predlogi in pripombe z navedbo predlagateljev (imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajajte):

Upoštevani so bili:

- v celoti,
- večinoma,
- delno,
- niso bili upoštevani.

Bistvena mnenja, predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani, ter razlogi za neupoštevanje:

Poročilo je bilo dano .....

Javnost je bila vključena v pripravo gradiva v skladu z Zakonom o ..., kar je navedeno v predlogu predpisa.)

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:

NE

11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:

NE

Simon Zajc
minister

PREDLOG:

Stališče Vlade Republike Slovenije do »Zahteve za določitev in izvedbo ukrepov za prehod v ogljično nevtralno Slovenijo do 2040« okoljskih nevladnih organizacij Umanotera – Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, Focus, društvo za sonaraven razvoj, Društva Prihodnost in Pravno-informacijskega centra nevladnih organizacij – PIC

Okoljske nevladne organizacije Umanotera – Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, Focus, društvo za sonaraven razvoj, Društvo Prihodnost in Pravno-informacijski center nevladnih organizacij – PIC, ki imajo status delovanja v javnem interesu na področju varstva okolja so na Vlado Republike Slovenije in posebej na vsa ministrstva naslovila »Zahtevo za določitev in izvedbo ukrepov za prehod v ogljično nevtralno Slovenijo do 2040«.

Zgoraj navedene nevladne organizacije v okviru »Zahteve za določitev in izvedbo ukrepov za prehod v ogljično nevtralno Slovenijo do 2040« zahtevajo, da Vlada Republike Slovenije:

1. pripozna podnebne spremembe, ki so posledica človekovega delovanja, kot naravno katastrofo oz. podnebno krizo in nacionalni problem, ki ga je potrebno prioriteto obravnavati,
2. določi nacionalni cilj doseganje ogljične nevtralnosti (neto ničelne emisije toplogrednih plinov) do leta 2040 in
3. določi in izvede učinkovite ukrepe zmanjševanja izpustov toplogrednih plinov, ki bodo omogočili doseg tega cilja.

Vlada Republike Slovenije se zaveda kompleksnosti podnebnih sprememb in nujnosti sistematičnega pristopa za zmanjševanje tveganj povezanih z njimi. Z namenom vzpostaviti dolgoročen in stabilen koncept naslavljanja te problematike se je zato Vlada Republike Slovenije na predlog Ministrstva za okolje in prostor na 32. redni seji dne 23. 5. 2019, seznanila z Informacijo o pripravi okvira dolgoročne podnebne politike Slovenije »Slovenija in zdrav planet« (v nadaljnjem besedilu: ODPP) (glej Prilogo I).

ODPP predstavlja nujen korak na poti k sistematičnemu naslavljanju izzivov, povezanih s podnebnimi spremembami. Z njegovo implementacijo se med drugim želi spodbuditi podnebno krepitev vseh relevantnih politik na sektorski in nadsektorski ravni, saj brez tega doseganje zelenih učinkov pri tako širokem problemu ne bo možno doseči.

Predlog ODPP določa ambiciozno in uresničljivo razvojno pot Slovenije do sredine tega stoletja. V njem je podana ocena, da gre za najpomembnejši projekt po osamosvojitvi Slovenije, kar utemeljuje nujnost prioritete implementacije predloga.

Priprava okvira ODPP sledi ciljem Pariškega sporazuma, znanstvenim dognanjem, predvsem Medvladnega odbora za podnebne spremembe (IPCC) in številnih drugih znanstvenih institucij, sklepom in dokumentom na ravni EU, sporočilu Evropske komisije »Čist planet za vse«: Evropska strateška dolgoročna vizija za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtralno gospodarstvo« ter podnebni politiki ambicioznih držav, predvsem članic EU (Švedska, Nizozemska, Velika Britanija, Francija in druge).

Osnovni cilj in namen priprave ODPP – »Slovenija in zdrav planet« je predvsem zagotoviti doslednost in ustrezno ambicioznost dolgoročne podnebne politike v Sloveniji.

ODPP bo predvidoma vključeval naslednje temeljne stebre:

- opredelitev podnebnih ciljev,
- zakon o podnebni politiki Slovenije,
- dolgoročna podnebna strategija Slovenije do leta 2050,

- 5-letni podnebni načrti na podlagi 5-letnih ogljičnih proračunov in 5-letni programi za prilagajanje na podnebne spremembe,
- državni podnebni dan in
- imenovanje neodvisnega znanstveno-strokovnega sveta za podnebne spremembe kot pomoč vladi pri pripravljanju 5-letnih ogljičnih proračunov in priporočil za izvajanje ukrepov in doseganje podnebnih ciljev v Sloveniji.

Določitev dolgoročnega podnebnega cilja zmanjševanja emisij toplogrednih plinov do leta 2050 je temeljni cilj predvidenega zakona o podnebni politiki Slovenije. Pri določanju cilja bo Slovenija sledila ciljem Pariškega sporazuma, podnebne znanosti in ciljem dolgoročne podnebne politike na ravni EU. Kot sledi iz ODPP pa bodo morali biti cilji zmanjševanja emisij toplogrednih plinov v Sloveniji do leta 2030 in 2040 na uravnoteženi trajektoriji med prizadevanji in aktivnostmi sedanjih ter prihodnjih generacij.

Cilji skupnega zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2030 s pogledom do leta 2040 ter ukrepi za njihovo doseganje bodo predvidoma opredeljeni v celovitem nacionalnem energetske in podnebnem načrtu (NEPN), ki ga Republika Slovenija pripravlja v skladu z Uredbo (EU) 2018/1999 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov. Končni NEPN bo temeljil na strokovnih podlagah, ki jih pripravlja konzorcij pod vodstvom Instituta Jožef Stefan.

Republika Slovenija nujnost ambiciozne podnebne politike podpira tudi na mednarodni ravni, v skladu s stališčem k sporočilu Evropske komisije »Čist planet za vse: Evropska strateška dolgoročna vizija za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtravno gospodarstvo«, ki ga je Državni zbor sprejel dne 11. 6. 2019 na 13. nujni seji Odbora za infrastrukturo, okolje in prostor ter na 7. nujni seji Odbora za zadeve Evropske unije (skupna seja).

V skladu s sprejetim stališčem Republika Slovenija podpira cilj doseganja neto ničelnih emisij toplogrednih plinov na ravni EU do leta 2050. V luči določitve dolgoročnega cilja EU pa podpira tudi razpravo o morebitni prilagoditvi podnebnih ciljev EU do 2030.

PRILOGE

Priloga I: Informacijo o pripravi okvira dolgoročne podnebne politike Slovenije »Slovenija in zdrav planet« - gradivo, ki ga je Vlada Republike Slovenije dne 23. 5. 2019, z dopisom št. 35400-8/2019/15, poslala v seznanitev Državnemu zboru

Številka: 35400-8/2019/9

Datum: 23. 5. 2019

Informacija o pripravi okvira dolgoročne podnebne politike Slovenije »Slovenija in zdrav planet«

»Človeštvo mora korenito spremeniti svoj način razmišljanja, če hoče preživeti.«
Dr. Albert Einstein

1. Uvod

Človeštvo se sooča z dvema temeljnima svetovnim težavamama, ki sta hkrati tudi izziva in priložnost. Prva težava so škodljive po človeku povzročene posledice podnebnih sprememb s širšega vidika degradacije okolja in netrajnostnega razvoja, druga pa je nenadzorovan prehod v tako imenovano četrto industrijsko revolucijo, ki med drugim vključuje tudi vsa odprta vprašanja razvoja umetne inteligence in biotehnologije.

Osnovni cilj in namen priprave okvira dolgoročne podnebne politike Slovenije (ODPP) je predvsem zagotoviti doslednost in ustrezno ambicioznost dolgoročne podnebne politike v Sloveniji za nujen prehod za doseg ničelne stopnje neto emisij toplogrednih plinov sredi tega stoletja na poti v trajnostni razvoj gospodarstva in družbe.

Projekt sledi ciljem Pariškega sporazuma, znanstvenim dognanjem, predvsem Medvladnega odbora za podnebne spremembe (IPCC)¹ in številnih drugih znanstvenih institucij, sklepom in dokumentom na ravni EU, sporočilu Evropske komisije »Čist planet za vse«²: Evropska strateška dolgoročna vizija za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtravno gospodarstvo« ter podnebni politiki ambicioznih držav, predvsem članic EU (Švedska, Nizozemska, Velika Britanija, Francija in druge).

Ta projekt zaradi dolgoročne naravnosti do leta 2050, ki odločno in ambiciozno, a uresničljivo in pomembno določa razvojno pot Slovenije do srede tega stoletja, lahko neskromno imenujemo najpomembnejši projekt po osamosvojitvi Slovenije. Da pa bi lahko pridobil navedeno pomembnost, ga moramo sprejeti vsi, verjeti vanj ter ga izvajati na temelju državnega in političnega mandata s podporo, če je le mogoče, vseh poslank in poslancev Državnega zbora.

Za koordinacijo priprave okvira dolgoročne podnebne politike bo Vlada Republike Slovenije na predlog Ministrstva za okolje in prostor ustanovila delovno skupino na ravni državnih sekretarjev, ki jo bo vodil državni sekretar pristojen za področje podnebnih sprememb.

---

¹ IPCC – Intergovernmental Panel on Climate Change, UNFCCC.

² SPOROČILO EVROPSKE KOMISIJE: »Čist planet za vse«, Evropska strateška dolgoročna vizija za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtravno gospodarstvo
COM(2018) 773 final, 29.11.2018

2. Podnebni cilj v Pariškem sporazumu in Slovenija

Slovenija je pogodbenica Pariškega sporazuma, katerega cilj je zaustavitev naraščanja povprečne svetovne temperature na prehodu v drugo polovico tega stoletja občutno pod 2 °C v primerjavi s predindustrijsko dobo. Aspiracijski cilj Pariškega sporazuma pa narekuje dodatna prizadevanja za omejitev dviga povprečne svetovne temperature pod 1,5 °C, ki je po mnenju pristojnih institucij (kot sta IPCC, UNEP³ itd.) ter svetovnih znanstvenikov in strokovnjakov meja, do katere so posledice od človeka povzročениh podnebnih sprememb še obvladljive za doseg ničelne neto stopnje emisij toplogrednih plinov (TGP)⁴ do srede tega stoletja na prehodu v celovit trajnostni razvoj.

Pariški sporazum je bil soglasno sprejet na 21. zasedanju pogodbenic Okvirne konvencije ZN o podnebnih spremembah (UNFCCC),⁵ tako imenovanem COP21,⁶ v Parizu decembra 2015 in je po ratifikaciji dovolj velikega števila držav začel veljati oktobra 2016. Slovenija je Pariški sporazum ratificirala novembra 2016 z začetkom veljavnosti 15. januarja 2017.

Navedeni cilj, torej omejitev povprečne svetovne temperature pod 2 oziroma pod 1,5 °C, preračunano pomeni za vse razvite države sveta, tudi za Slovenijo, zmanjšanje emisij TGP za najmanj 80 % oziroma 95 % najpozneje do leta 2050; za države v razvoju pa najmanj prepolovitev emisij TGP do leta 2050, oboje v primerjavi z verificiranimi emisijami TGP v letu 1990.

Podnebni cilj Pariškega sporazuma (2 oziroma 1,5 °C) mora Slovenija kot temeljno izhodišče prenesti v dolgoročno podnebno strategijo do leta 2050. V strokovnih podlagah za pripravo strategije bosta za ta namen pregledani vsaj dve možnosti (dva scenarija) za zmanjševanje emisij TGP za Slovenijo do leta 2050, in sicer prva možnost: –80 % TGP in druga možnost: –90 % TGP.

Posebno poročilo IPCC⁷ za doseg cilja Pariškega sporazuma 1,5 °C (sprejeto novembra 2018) navaja, da je doseganje tega cilja na svetovni ravni tehnično še vedno mogoče, toda samo, če se celotne svetovne emisije TGP do leta 2030 zmanjšajo za 45 % glede na leto 2010 in se doseže celovita ničelna neto stopnja emisij CO₂ na svetovni ravni v letih 2045–2055.

V skladu z ugotovitvami tega poročila IPCC bo tudi Slovenija analizirala različne poti za doseg ničelne neto stopnje emisij TGP do leta 2050. V ta namen se v strokovnih podlagah za pripravo dolgoročne podnebne strategije Slovenije pripravi tudi tretja možnost za doseg ničelne neto stopnje emisij TGP (–100 % TGP), ki vključuje tudi ponore ogljika iz LULUCF⁸ in tehnologije zajemanja in uporabe ogljika,⁹ prehod v trajnostni življenjski slog¹⁰ ter krožno gospodarstvo z

³ UNEP – United Nations Environment Programme – Okoljski program ZN.

⁴ Toplogredni plini (TGP) so: ogljikov dioksid – CO₂, metan – CH₄, didušikov oksid – N₂O ter F-plini – PFC, HFC in žveplov heksafluorid – SF₆.

⁵ UNFCCC – United Nations Framework Convention on Climate Change, UN 1992.

⁶ COP – Conference of Parties, UNFCCC.

⁷ IPCC Special Report on 1,5 Degrees – poročilo sodi med temeljne dokumente za usmeritev politične in strokovne razprave o nujnem povečanju ciljev vseh držav pogodbenic za nadgradnjo kvantificiranih ciljev (NDCs – National Determined Contributions) za obdobje do 2030 in države jih morajo poslati ZN najpozneje do leta 2020.

⁸ LULUCF – Land Use Land Use Change and Forestry – raba tal, sprememba rabe tal in gozdarstvo.

⁹ Na primer CCS in CCU – Carbon Capture and Storage; Carbon Capture Utilization ter BECCS – Bio-Energy Carbon Capture and Storage.

¹⁰ Občutno zmanjševanje osebne ogljične odtisa oziroma emisij TGP z drugačnimi načini prehranjevanja in potrošnje dobrin, spremembo mobilnostnih navad v trajnostno mobilnost oziroma – na splošno – z drugačnim, nizkoogljičnim in trajnostnim življenjskim in delovnim slogom.

majhnimi emisijami v smeri celovitega trajnostnega razvoja. To možnost zato sestavljata dve podmožnosti, in sicer: podmožnost 3.1: –100 % TGP TEH (poudarek na tehnologijah) in podmožnost 3.2: –100 % TGP LIFE (poudarek na življenjskem slogu).

Kakršno koli tehtanje o morebitnem drugačnem ali nekoliko nižjem cilju za Slovenijo do leta 2050 nima nobene podlage v mednarodnih dokumentih ali dokumentih EU niti v pomembnih in ustreznih znanstvenih študijah ali analizah.

Sedanje skupne zaveze (oziroma podnebni cilji) vseh pogodbenic UNFCCC v okviru Pariškega sporazuma bi po študiji UNEP¹¹ (če bi jih celovito izvedli) morda uspele zaustaviti naraščanje povprečne svetovne temperature do srede tega stoletja šele pri približno 3,5 °C (in več) glede na predindustrijsko dobo. Tako naraščanje temperature pa bi imelo zelo velike negativne posledice za gospodarstvo in družbeni razvoj, ki bi zahtevale tudi ogromna dodatna finančna sredstva za normalizacijo stanja, in sicer nekaj dodatnih odstotnih točk svetovnega družbenega proizvoda.

To je seveda zelo skrb vzbujajoče stanje, ki ga nekateri poimenujejo globoka podnebna kriza in ki zahteva odločno politično in široko družbeno delovanje za povečanje trenutnih zavez in ciljev pogodbenic UNFCCC, tudi EU, do leta 2030 in 2050 za pospešeno zmanjševanje emisij TGP.

EU trenutno napoveduje samo približno 40-odstotno zmanjšanje celotnih emisij TGP do leta 2030 v primerjavi z letom 1990, kar ne zadostuje zahtevam študij, analiz in potrebam za doseg podnebnega cilja EU in držav članic, če želimo ostati na uravnoteženi ciljni trajektoriji emisij do leta 2050 za doseg cilja ničelne neto stopnje emisij TGP, ki izhaja iz posebnega poročila IPCC o 1,5 °C.

3. Dolgoročni podnebni cilj Evropske unije 2050

Države članice in EU kot celota morajo v skladu s Pariškim sporazumom do leta 2020 sekretariatu UNFCCC poslati svoje dolgoročne strategije s cilji za zmanjšanje emisij TGP s katerimi bodo prispevale k skupnemu prizadevanju za omejitev naraščanja temperature pod 2 oziroma pod 1,5 °C glede na predindustrijsko raven. EU skupnega cilja zmanjšanja emisij TGP do leta 2050 še ni sprejela. Skupni cilj se bo določil v okviru sprejemanja dolgoročne podnebne strategije EU. Za pripravo te strategije je Evropske komisija novembra 2018 sprejela sporočilo v okviru katerega se prizadeva za doseg cilja ničelne neto stopnje emisij TGP do leta 2050.

Medvladni odbor za podnebne spremembe je v posebnem poročilu o 1,5 °C predstavil pričakovane razlike posledic tega scenarija v primerjavi s predvidenimi učinki, če bi se ozračje segrelo za 2 °C. Analize, prikazane v poročilu, so pokazale, da bi se tveganja v zvezi z ohranjanjem nekaterih ključnih ekosistemov oziroma njihovim obstojem v primeru omejitve naraščanja povprečne svetovne temperature do 1,5 °C temeljito zmanjšala.

Da bi pravočasno omejili naraščanje temperature in nepredvidljive posledice, bi bilo treba emisije TGP do leta 2030 na svetovni ravni zmanjšati za vsaj 45 % glede na leto 2010 in do srede stoletja zagotoviti, da bi bili ponori emisij TGP večji od emisij.

Evropska komisija je skupaj z obsežnim analitičnim dokumentom¹² objavila načrt prispevka EU k dolgoročni strategiji, imenovan »Čist planet za vse«. Dokument je podlaga za razpravo v EU o

¹¹ UNEP (United Nation Environment Programme): The Emissions Gap Report 2017, A UN Environment Synthesis Report, november 2017.

¹² https://ec.europa.eu/knowledge4policy/publication/depth-analysis-support-com2018-773-clean-planet-all-european-strategic-long-term-vision_en

prihodnosti podnebne politike EU in o možnih načinih prehoda za doseg ničelne neto stopnje emisij TGP, kar bi EU omogočilo doseganje ciljev Pariškega sporazuma.

Objavljeno sporočilo Evropske komisije žal ne določa konkretnih ciljev do leta 2050, ampak poudarja osem različnih poti za doseganje cilja EU v skladu z zavezami iz Pariškega sporazuma. Predstavljenih je več možnih scenarijev za zmanjšanje emisij TGP, od –80 % do –100 % (doseganje ničelne neto stopnje emisij TGP do leta 2050). Evropska komisija v dokumentu v skladu z zadnjimi znanstvenimi ugotovitvami Medvladnega odbora za podnebne spremembe poziva k doseganju ničelne stopnje neto emisij TGP v letu 2050.

Pet scenarijev analizira različne možne poti za 80-odstotno zmanjšanje emisij TGP do leta 2050, en scenarij analizira 90-odstotno zmanjšanje emisij TGP, dva scenarija pa za doseg ničelne neto stopnje emisij TGP. Scenariji temeljijo na različnih predpostavkah glede ključnih sektorjev oziroma področij, ki bi bistveno prispevali k doseganju ničelne neto stopnje emisij TGP (več v prilogi F tega dokumenta).

Primerjava analiz makroekonomskih učinkov enega izmed dveh scenarijev za doseg ničelne neto stopnje emisij TGP (cilj 1,5 °C) in ukrepanja za doseg omejitve naraščanja temperature do 2 °C kaže, da bi bili ti učinki na gospodarstvo do leta 2050 zmerni do pozitivni (več v prilogi G tega dokumenta).

Evropska komisija pričakuje, da bodo voditelji na neuradnem zasedanju Evropskega sveta maja 2019 v Sibiu na podlagi odzivov na sporočilo Evropske komisije podali smernice za nadaljnje delo, tj. smernice za pripravo dolgoročne podnebne strategije EU, ki naj bi bila pripravljena najkasneje v prvi polovici leta 2020.

4. Okvir dolgoročne podnebne politike Slovenije do leta 2050

V okviru dolgoročne podnebne politike Slovenije naj bi bili zajeti ti temeljni stebri:

- I. podnebni cilji,
- II. zakon o podnebni politiki Slovenije (ZPP),
- III. dolgoročna podnebna strategija Slovenije do leta 2050 (PSS 2050),
- IV. 5-letni podnebni načrti na podlagi 5-letnih ogljičnih proračunov (5OP) in 5-letni programi za prilagajanje na podnebne spremembe,
- V. državni podnebni dan (DPD),
- VI. neodvisni znanstveno-strokovni svet za podnebne spremembe (SPS) kot pomoč vladi pri pripravi 5-letnih ogljičnih proračunov in priporočil izvajanja podnebnih ciljev in ukrepov v Sloveniji.

5. Izhodišča za pripravo podnebnih ciljev, usklajenih s Pariškim sporazumom

Podnebni cilj Pariškega sporazuma (2 oziroma 1,5 °C) je kot temeljno izhodišče dolgoročne podnebne politike Slovenije primerno prenesti v zakon o podnebni politiki (ZPP) in v dolgoročno podnebno strategijo do leta 2050. Navedeni cilj, 2 oziroma 1,5 °C, preračunano pomeni za vse razvite države sveta, tudi za Slovenijo, zmanjšanje emisij TGP za najmanj 80 % oziroma za doseg ničelne neto stopnje emisij TGP najpozneje do leta 2050.

Podnebni cilji do leta 2030 in 2040 morajo biti na uravnoteženi trajektoriji med prizadevanji in aktivnostmi sedanjih in prihodnjih generacij za doseg cilja v letu 2050 na poti za doseg ničelne neto stopnje emisij TGP in trajnostni razvoj.¹³

V strokovnih podlagah za pripravo dolgoročne strategije bo za ta namen pripravljenih več možnosti – scenarijev zmanjševanja emisij TGP za Slovenijo do leta 2050, in sicer:

1. možnost: –80 % TGP – ta možnost ne vključuje ponorov iz tal, rabe tal in gozdarstva (LULUCF) ter tehnologij zajemanja in uporabe ogljika.

2. možnost: –90 % TGP – ta možnost vključuje ponore iz tal, rabe tal in gozdarstva (LULUCF) ter tehnologije zajemanja in uporabe ogljika.

V skladu z ugotovitvami posebnega poročila IPCC o 1,5 °C mora tudi Slovenija analizirati pot za doseg ničelne neto stopnje emisij TGP do leta 2050. V ta namen se v strokovnih podlagah za pripravo dolgoročne podnebne strategije Slovenije pripravi tudi:

3. možnost: TGP nevtralnost oziroma –100 % TGP, ki vključuje vse ukrepe 2. možnosti, torej tudi ponore ogljika (LULUCF), tehnologije zajemanja in uporabe ogljika, celovite ukrepe prehoda v trajnostni življenjski slog¹⁴ in ukrepe krožnega gospodarstva z majhnimi emisijami TGP v smeri trajnostnega razvoja.

To možnost zato sestavljata dve podmožnosti, in sicer:

podmožnost 3.1: tako imenovani –100 % TGP TEH (poudarek na popolni uporabi vseh takrat znanih tehnologij),

podmožnost 3.2: tako imenovani –100 % TGP LIFE (poudarek na trajnostnem življenjskem slogu).

Strokovne podlage za pripravo strategije bodo torej analizirale te možnosti za doseg ničelne neto stopnje emisij TGP do srede tega stoletja:

1. možnost: –80 % TGP;

2. možnost: –90 % TGP;

3. možnost: TGP nevtralnost oziroma –100 % TGP:

podmožnost 3.1: tako imenovani –100 % TGP TEH,

podmožnost 3.2: tako imenovani –100 % TGP LIFE.

6. Izhodišča za pripravo zakona o podnebni politiki Slovenije (ZPP)

Temeljni namen zakona o podnebni politiki Slovenije je postavitve dolgoročnega podnebne cilja zmanjševanja emisij TGP do leta 2050, ki mu mora Slovenija slediti v skladu s cilji Pariškega sporazuma, podnebne znanosti in cilji dolgoročne podnebne politike na ravni EU ter tudi drugih podnebno ambicioznih držav, predvsem članic EU.

¹³ Podnebni cilji do leta 2030 in 2040 morajo biti postavljeni na uravnoteženi trajektoriji do leta 2050 in morajo slediti temeljnemu načelom Ustave Republike Slovenije (72. člen), Zakonu o varstvu okolja Slovenije (4.–8. člen), Okvirni konvenciji ZN o podnebnih spremembah (2. in 3. člen), Pogodbi o delovanju Evropske unije (191., 192. in 193. člen) ter drugim pomembnim načelom in določbam v mednarodnih pogodbah za ta namen.

¹⁴ Občutno zmanjševanje osebne ogljične odtisa oziroma emisij TGP z drugačnimi načini prehranjevanja in potrošnje dobrin, mobilnostnimi navadami oziroma, na splošno, z drugačnim, in trajnostnim življenjskim in delovnim slogom.

Podnebni cilji do leta 2030 in 2040 pa morajo biti na uravnoteženi trajektoriji med prizadevanji in aktivnostmi sedanjih ter prihodnjih generacij za doseg cilja v letu 2050 na poti za doseg ničelne neto stopnje emisij TGP in trajnostni razvoj v skladu s temeljnimi načeli Ustave Republike Slovenije, Zakonom o varstvu okolja ter načeli mednarodnih pogodb za področje podnebnih sprememb, okolja in trajnostnega razvoja.

Vsebinsko naj bi zakon o podnebni politiki Slovenije sledil dobri praksi kakovostnih podnebnih zakonov Nizozemske¹⁵ (2019), Švedske¹⁶ (2017) in Velike Britanije¹⁷ (2008). Glede na to naj bi bil zakon zelo kratek.

ZPP naj bi določil pripravo dolgoročne podnebne strategije Slovenije do leta 2050 (PSS 2050) in dodal samo temeljna določila glede priprave, postopka in časovnice glede na uredbo EU o upravljanju energetske unije¹⁸, ki že določa okvirno vsebino in roke za pripravo dolgoročnih podnebnih strategij držav članic EU, oziroma v skladu s Pariškim sporazumom, ki prav tako nalaga državam pogodbenicam pripravo dolgoročnih podnebnih strategij.

ZPP naj bi zajemal tudi določbo glede obvezne priprave tako imenovanih 5-letnih ogljičnih proračunov (OP) oziroma 5-letnih podnebnih načrtov (PN) za izvajanje dolgoročne podnebne strategije ter roke za pripravo teh 5-letnih OP. OP naj bi sledili uravnoteženi trajektoriji za doseg ničelne neto stopnje emisij TGP Slovenije do srede tega stoletja in naj bi bili podlaga za pripravo 5-letnih podnebnih načrtov (vključno s 5-letnimi podnačrti za prilagajanje na podnebne spremembe).

PN naj bi vsebinsko temeljili na določilih uredbe EU o upravljanju energetske unije, na podlagi katere se bodo pripravljali 10-letni celoviti nacionalni energetski in podnebni načrti (NEPN). V Sloveniji bi znotraj prvega NEPN do leta 2030 opredelili dve 5-letni obdobji (OP oziroma PN 2021–2025 in OP oziroma PN 2026–2030 itd.). ZPP naj bi določil obvezno in neprekinjeno pripravo dveh naslednjih OP, in sicer podrobnega za prvo naslednje 5-letno obdobje in okvirnega za drugo 5-letno obdobje. Oba OP bi morala biti sprejeta v Državnem zboru skupaj in pravočasno pred začetkom prvega aktualnega 5-letnega obdobja.

ZPP naj bi zajemal tudi zelo pomembno imenovanje neodvisnega znanstveno-strokovnega sveta za podnebne spremembe Slovenije (SPS), ki naj bi vladi pomagal (svetoval) pri pripravi tako imenovanih 5-letnih ogljičnih proračunov, na podlagi katerih naj bi vlada pripravljala 5-letne podnebne načrte za izvajanje dolgoročne podnebne strategije. SPS naj bi vladi pomagal pri pripravi letnih poročil (memorandumov) o izvajanju 5-letnih podnebnih načrtov, še posebej pa naj bi opozarjal na morebitne zamude pri izvajanju ali na nedoseganje ciljev posameznega 5-letnega ogljičnega proračuna. SPS naj bi pripravljala tudi predloge za dopolnjevanje in nadgrajevanje podnebne politike Slovenije v skladu z novimi in pomembnimi svetovnimi znanstvenimi in drugimi dognanji, študijami in analizami za obravnavo na vladi oziroma sprejetje v Državnem zboru.

ZPP naj bi določil tudi tako imenovani državni podnebni dan (DPD), na primer tretji četrtek v oktobru (ali drug primeren dan), ko naj bi v Državnem zboru ob prisotnosti celotne vlade potekala celodnevna razprava o rezultatih in aktivnostih izvajanja podnebne politike v preteklem

---

¹⁵ Zakon o podnebnih spremembah Nizozemske je bil sprejet v spodnjem domu nizozemskega parlamenta decembra 2018, v prvem kvartalu 2019 pa še v zgornjem domu parlamenta.

¹⁶ Climate Act, Sweden, 2017.

¹⁷ Climate Change Act, UK, 2008.

¹⁸ Uredba (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov, spremembi uredb (ES) št. 663/2009 in (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU in 2013/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 2009/119/ES in (EU) 2015/652 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta.

letu (na podlagi letnih poročil vlade) in o načrtih vlade za naslednje leto. ZPP naj bi opredelil tudi pogostost dodatne razprave o prilagajanju na podnebne spremembe v Državnem zboru, ki naj bi predvidoma potekala vsako drugo leto.

DPD naj bi bil tematski dan za šole, v celoti namenjen vsesplošnemu podnebnemu informiranju in ozaveščanju, usmerjeni podnebni komunikaciji, predvsem za mlade, pa tudi za širšo javnost. DPD bi bil namenjen različnim podnebnim dogodkom, delu v naravi, podnebnim tekmovanjem, koncertom itd.

ZPP naj bi vseboval tudi določila glede obveznega spremljanja in nadzora izvajanja ogljičnih proračunov in poročanja o njih, pravočasnega obračunavanja emisij s strani pristojnih ustanov prek ARSO (in drugih ustreznih ustanov) za preteklo leto, določbe glede ustreznih pooblastil, vključno s pooblastili ministra, pristojnega za podnebne spremembe, ter druge ustrezne določbe itd.

7. Izhodišča za pripravo dolgoročne podnebne strategije Slovenije 2050 (PSS 2050)

V skladu z zakonom o podnebni politiki naj bi na predlog resorja, pristojnega za podnebne spremembe, vlada pripravila predlog dolgoročne podnebne strategije Slovenije 2050 (PSS 2050), ki naj bi jo predložila v obravnavo in dokončno sprejetje Državnemu zboru.

PSS 2050 naj bi sledila strokovnim podlagam (analitični del kot podpora za pripravo strategije), ki naj bi proučile možnosti (scenarije) podnebnih ciljev iz ZPP, ter naj bi zajemala dva dela: samo strategijo in prilogo – analitični del. Za analitični del naj bi bile uporabljene tudi nekatere ustrezne podlage iz dokumenta, ki se že od leta 2017 pripravljajo v okviru tako imenovanega projekta LIFE – Podnebna pot 2050¹⁹, in tudi druge potrebne podlage.

Vsebinsko naj bi PSS 2050 sledila določbam uredbe EU o upravljanju energetske unije s prilagoditvami za potrebe Slovenije, dolgoročni strategiji EU 2050 ter dobrim praksam v drugih podnebno ambicioznih državah, predvsem v članicah EU.

Uredba EU o upravljanju energetske unije določa, da naj bi države članice svoje nacionalne podnebne strategije sprejele in poslale Evropski komisiji do konca leta 2019, medtem ko Pariški sporazum narekuje pošiljanje nacionalnih strategij sekretariatu Okvirne konvencije ZN o podnebnih spremembah do konca leta 2020.

Glede na časovnico priprave in sprejetja podnebne strategije EU 2050, ki naj bi bila po informacijah, ki so na voljo, sprejeta v prvi polovici leta 2020, in glede na dejstvo, da morajo biti nacionalne podnebne strategije usklajene s strategijo EU, naj bi tudi Slovenija svojo državno podnebno strategijo do leta 2050 dokončno sprejela predvidoma v drugi polovici leta 2020.

8. Izhodišča za pripravo 5-letnih podnebnih načrtov na podlagi 5-letnih ogljičnih proračunov

Dolgoročno podnebno strategijo do leta 2050 bo Slovenija, tako kot druge države članice EU in pogodbenice Pariškega sporazuma, izvajala s srednjeročnimi podnebnimi načrti. V okviru Pariškega sporazuma so trenutno predvideni 10- oziroma 5-letni ciklusi, ki se začnejo z letom 2021.

---

¹⁹ LIFE projekt – Podnebna pot 2050 (Climate Path 2050) pripravlja IJS – Institut Jožef Stefan po pogodbi z Evropsko komisijo in delnim sofinanciranjem Slovenije od leta 2017.

Države članice EU so decembra 2018 na podlagi evropskega zakonodajnega energetske-podnebnega svežnja do leta 2030 pripravile prve osnutke 10-letnih oziroma srednjeročnih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov (NEPN),²⁰ katerih podrobno vsebino nalaga uredba EU o upravljanju energetske unije. V skladu z uredbo bodo vse države članice do konca leta 2019 pripravile svoje dokončne NEPN za obdobje do leta 2030, in sicer na podlagi priporočil Evropske komisije ob pregledu osnutkov NEPN in dodatnih medresorskih usklajevanj v državah članicah. Cilji NEPN do 2030 morajo biti na uravnoteženi trajektoriji za doseg dolgoročnega podnebnega cilja do srede stoletja v skladu s Pariškim sporazumom.

V okviru Pariškega sporazuma razprava poteka v smeri priprave 5-letnih izvedbenih ciklusov, čemur bodo EU in države članice predvidoma sledile s poznejšo dopolnitvijo zakonodaje EU za pripravo 5-letnih NEPN.

Slovenija naj bi torej poleg 10-letnega NEPN do leta 2030 pripravila še dva ločena 5-letna ogljična proračuna²¹ oziroma podnebna cilja, in sicer za celotne emisije, in ne samo za emisije iz sektorjev, ki niso vključeni v sistem trgovanja z emisijskimi kuponi (EU-ETS). Navedena 5-letna ogljična proračuna naj bi zajemala obdobji 2021–2025 in 2026–2030. Na tej podlagi bi Slovenija pripravila dva ločena 5-letna podnebna načrta za zmanjševanje celotnih emisij TGP in tudi dva podnačrta za prilagajanje podnebnim spremembam. Leta 2029 naj bi Slovenija pripravila natančen 5-letni ogljični proračun in načrt za obdobje 2031–2035 ter okvirni ogljični proračun za obdobje 2036–2040 itd.

5-letni ogljični proračuni in nato 5-letni podnebni načrti naj bi se pripravili pravočasno pred začetkom nekega aktualnega 5-letnega obdobja, torej za obdobje 2021–2026 do konca leta 2020, za obdobje 2026–2030 najpozneje do konca leta 2025 in tako za vsa naslednja 5-letna obdobja do leta 2050.

Predlog cilja za naslednja dva aktualna 5-letna ogljična proračuna naj bi v obliki priporočila vladi pripravil neodvisni znanstveno-strokovni svet za podnebne spremembe (SPS), ki bi ga poslal vladi najmanj 18 mesecev pred začetkom izvajanja aktualnega 5-letnega podnebnega načrta. Na tej podlagi bi vlada pripravila osnutek 5-letnega podnebnega načrta, ki bi ga pravočasno predložil Državnemu zboru za razpravo in dokončno sprejetje na celodnevem zasedanju v okviru državnega podnebnega dneva (DPD), predvidoma tretji četrtek v oktobru.

V vmesnih letih znotraj 5-letnega ogljičnega proračuna naj bi vlada ob pomoči SPS pripravila letna poročila oziroma memorandume o izvajanju 5-letnega podnebnega načrta in pregled predvidenih ukrepov za naslednje leto. Poročilo in usmeritve aktivnosti za naslednje leto naj bi pregledal in potrdil Državni zbor na zasedanju v okviru državnega podnebnega dneva v oktobru.

9. Izhodišča za določitev državnega podnebnega dneva (DPD)

Zakon o podnebni politiki Slovenije naj bi določil tudi državni podnebni dan (DPD), npr. tretji četrtek v oktobru (ali drug primeren dan), ki naj bi bil namenjen celodnevni razpravi v Državnem

²⁰ V Sloveniji v prvih mesecih 2019 še poteka medresorsko usklajevanje za pripravo prvega NEPN do leta 2030, da bi ga vlada še spomladi poslala Evropski komisiji v ustrezni vsebini in s podnebnim ciljem, ki bo na uravnoteženi trajektoriji za doseg dolgoročnega podnebnega cilja do srede stoletja v skladu s Pariškim sporazumom ter EU osnutkom dolgoročne podnebne strategije 2050.

²¹ 5-letni ogljični proračun (OP): celotne emisije toplogrednih plinov (izražene kot ekvivalent CO₂), ki jih sme država izpustiti v aktualnem 5-letnem obdobju, izražene v količini toplogrednih plinov in odstotku potrebnega zmanjšanja emisij v tem obdobju. 5-letni OP mora biti na uravnoteženi trajektoriji zmanjševanja emisij do leta 2050, ob upoštevanju stroškovno učinkovitih ukrepov za doseg OP.

zboru (ob prisotnosti celotne vladne ekipe) o izvajanju podnebne politike in ukrepih v preteklem letu ter o predvidenih ukrepih za naslednje leto.

Za razpravo o rezultatih izvajanja podnebne politike v Državnem zboru naj bi vlada pripravila letno poročilo za preteklo leto, strokovni svet za podnebne spremembe naj bi ga pred razpravo v Državnem zboru pregledal in podal svojo oceno. Vlada bi predstavila tudi podnebne ukrepe za naslednje tekoče leto. Državni zbor naj bi v tej razpravi usmeril in spodbudil vlado k izvajanju tistih ukrepov, ki bi največ prispevali k pravočasnemu izvajanju podnebne politike in k doseganju ciljev znotraj 5-letnih ogljičnih proračunov, in pri tem zagotovil, da bo s svojimi sklepi in aktivnostmi kar najbolj prispeval k dobrim rezultatom.

DPD naj bi bil tematski dan za šole, v celoti namenjen vsesplošnemu podnebnemu izobraževanju, informiranju, ozaveščanju, usmerjeni podnebni komunikaciji, predvsem za mlade, pa tudi za širšo javnost. DPD bi bil namenjen različnim s podnebjem povezanim prireditvam, strokovnim podnebnim konferencam, delu v naravi, podnebnim tekmovanjem, koncertom itd.

10. Izhodišča za imenovanje neodvisnega znanstveno-strokovnega sveta za podnebne spremembe (SPS) kot pomoč vladi pri pripravi 5-letnih ogljičnih proračunov in pregledu izvajanja ciljev podnebne politike Slovenije

Neodvisni znanstveno-strokovni posvetovalni svet za podnebne spremembe (SPS), ki naj bi vladi pomagala pri pripravi 5-letnih ogljičnih proračunov in pri pregledu izvajanja ciljev podnebne politike Slovenije, je temeljni steber za stabilno, učinkovito in proaktivno dolgoročno izvajanje podnebne politike predvidene v zakonu o podnebni politiki. SPS naj bi bil predvsem neodvisen varuh in »nadzornik« za pravočasno doseganje dolgoročnega podnebnega cilja, določenega v podnebnem zakonu in vmesnih 5-letnih podnebnih ciljih (ogljčnih proračunih) oziroma načrtih, ki temeljijo na teh 5-letnih ogljičnih proračunih.

Zaradi dolžine obdobja dolgoročne podnebne politike do leta 2050, ki od danes zajema več kot sedem rednih parlamentarnih sklicev, bi bil SPS neodvisen znanstveno-strokovni skrbnik ohranitve dolgoročnega podnebnega cilja ne glede na posamezne parlamentarne sklice ali različne vladne koalicije.

Državni zbor naj bi v skladu z določbami zakona o podnebni politiki na predlog predsednika Republike Slovenije z 2/3 večino glasov v Državnem zboru imenoval člane SPS za 5-letni mandat z možnostjo ponovitve enega mandata.

Pravila za neodvisno sestavo in delovanje SPS, vključno z letnimi finančnimi proračuni za delo SPS, naj bi se smiselno povzela iz mednarodnih dobrih praks za ta namen. Število članov SPS in finančni proračun za delo SPS naj bi se prav tako smiselno povzela iz dobre prakse v Veliki Britaniji, Švedski oziroma Nizozemski (in v drugih državah), ki uporabljajo tak način »skrbništva« oziroma neodvisnega varovanja izvajanja nacionalne podnebne politike, dolgoročnega in vmesnih podnebnih ciljev.

SPS naj bi se v Državnem zboru imenoval na prvem državnem podnebnem dnevu (DPD) po sprejetju zakona o podnebni politiki (ZPP). Vlada in Državni zbor naj bi zagotovila, da bo SPS celovito izvajal svoje naloge najpozneje v šestih mesecih po svojem imenovanju.

11. Predvideni časovni načrt priprave okvira dolgoročne podnebne politike Slovenije (ODPP)

- Zakon o podnebni politiki (ZPP) in podnebni cilji:

- o vlada – prvo četrletje 2020, sprejetje v DZ – drugo četrletje 2020
- Dolgoročna podnebna strategija Slovenije – PSS 2050:
  - o vlada - tretje četrletje 2020, sprejetje v DZ – četrto četrletje 2020
- 5-letna oglična proračuna in 5-letna podnebna načrta za obdobje 2021–2025 in 2026–2030 na podlagi celovitega nacionalnega energetskega in podnebne načrta (NEPN) do 2030:
  - o vlada – četrto četrletje 2020, sprejetje v DZ prvo četrletje 2021
- Imenovanje neodvisnega znanstveno-strokovnega sveta za podnebne spremembe – SPS:
  - o imenovanje v DZ – oktober 2020
- Izvedba prvega državnega podnebne dneva (DPD) s celodnevno podnebno razpravo v DZ in podnebnimi prireditvami po Sloveniji predvidoma tretji četrtek v oktobru 2020
  - o DPD se določi v zakonu o podnebni politiki

Časovni načrt priprave ODPP je odvisen tudi od podnebnih aktivnosti in sklepov na ravni EU ter prednostnih nalog Državnega zbora.

12. Časovni načrt priprave 5-letnih ogličnih proračunov in 5-letnih podnebnih načrtov Slovenije

V skladu z uredbo EU o upravljanju energetske unije so morale vse države članice osnutek svojega prvega 10-letnega celovitega nacionalnega energetskega in podnebne načrta (NEPN) predložiti do 31. 12. 2018, dokončen načrt pa morajo predložiti do 31. 12. 2019, naslednjega do 31. 12. 2029 in nato predvidoma na vsakih deset let. Te načrte je v vmesnem obdobju mogoče dopolniti, če država poveča ambicijo, ali če gre za pomembno spremembo aktualnega 10-letnega ogličnega proračuna. Predvidoma bodo 10-letni ciklusi po dokončnem dogovoru v okviru pravil za izvajanje Pariškega sporazuma, postali 5-letni tudi na ravni EU zaradi časovne usklajenosti obeh sistemov, ZN in EU.

Za izvajanje dolgoročne podnebne strategije Slovenije naj bi zakon o podnebni politiki določil pripravo 5-letnih ogličnih proračunov (OP), na podlagi katerih naj bi vlada pripravila 5-letne podnebne načrte (PN). Zato naj bi se na podlagi in v okviru 10-letnega NEPN pripravila še dva 5-letna oglična proračuna in podnebna načrta, za obdobje 2021–2025 in 2026–2030, in enako za naslednja desetletja. Prva dva 5-letna oglična proračuna naj bi bila sprejeta v Državnem zboru najpozneje oktobra 2020 na prvem državnem podnebnem dnevu (DPD). Izvajanje Pariškega sporazuma se namreč uradno začne 1. 1. 2021.

5-letne oglične proračune in 5-letne podnebne načrte naj bi sprejemal Državni zbor. Vlada naj bi za vmesna leta in v sodelovanju s strokovnim svetom za podnebne spremembe pripravila letna poročila izvajanja načrtov in ukrepe za naslednje leto, ki naj bi jih Državni zbor obravnaval in sprejel na DPD. Poročila o izvajanju podnebnih načrtov za prilagajanje pa naj bi Državni zbor obravnaval vsako drugo leto.

13. Sklep

Ta okvir mora podati ustrezno pobudo za pospešeno prestrukturiranje gospodarstva in investiranje za doseg ničelne neto stopnje emisij TGP, ob pravični tranziciji zaposlenih, in dvigniti motivacijo za pravočasno spremembo življenjskega sloga, ravnanja družbe in slehernega od nas na poti podnebne in okoljske ozdravitve planeta in vseh držav v smeri trajnostnega razvoja.

Potrebujemo odločno, stabilno, ambiciozno in uresničljivo dolgoročno podnebno politiko Slovenije kot del učinkovite evropske oziroma svetovne podnebne zgodbe s poudarjanjem

vrednot, kot so: zdravje, zavarovanje, varnost, pripravljenost, upanje in priložnost za prehod v trajnostni, podnebno in okoljsko prijazen jutri.

14. PRILOGE:

A. Primer okvira dolgoročne podnebne politike Nizozemske do leta 2050

Nizozemski parlament je v začetku leta 2019 z veliko večino glasov sprejel zakon o podnebnih spremembah, katerega temeljni cilj je uskladitev dolgoročne nacionalne podnebne politike s cilji Pariškega sporazuma in znanstvenimi dognanji na tem področju. Zakon zajema podnebni cilj za zmanjšanje nacionalnih emisij TGP Nizozemske za 95 % do leta 2050 in za 49 % do leta 2030 glede na leto 1990 ter cilj 100-odstotno ogljično nevtralne proizvodnje elektrike do leta 2050.

Zakon za doseganje ciljev zmanjševanja emisij TGP vzpostavlja inovativen mehanizem letnih pregledov, na podlagi katerih vlada predstavi rezultate izvajanja ukrepov za doseganje cilja. Zakon določa tudi tako imenovani »nacionalni podnebni dan«, in sicer četrti četrtek v oktobru. Na ta dan vsako leto vlada na celodnevnem zasedanju v parlamentu predstavi letno poročilo o doseganju cilja in predlaga dodatne ukrepe za naprej, če je to potrebno za celovito doseganje cilja.

Zakon nalaga vladi pripravo podnebnega načrta (na podlagi tako imenovanega ogljičnega proračuna) vsakih pet let. Načrt mora vsebovati vse ukrepe za doseganje cilja za naslednjih pet let, ki morajo biti na trajektoriji do cilja 2030 in 2050. Načrt bo ocenjen vsaki dve leti in po potrebi revidiran, če ukrepi ne bi vodili do doseganja zakonsko postavljenega cilja.

Na nacionalni podnebni dan bo vlada pripravila tako imenovani memorandum, ki bo temeljil na podnebno-energetski študiji glede doseganja cilja v preteklem letu. Debata o memorandumu bo ta dan potekala na plenarnem zasedanju v parlamentu. Ob obravnavi državnega (finančnega) proračuna se bo obravnaval tudi ogljični proračun.

Zakon predvideva tudi strankarsko neodvisno strokovno-znanstveno telo (odbor), ki aktualni vladi svetuje oziroma priporoča pripravo 5-letnih ogljičnih proračunov in ukrepe za doseganje zastavljenih ciljev v 5-letnih podnebnih načrtih za doseg zakonsko določenega podnebnega cilja do 2030 in nato do 2050.

B. Primer okvira dolgoročne podnebne politike Švedske do srede stoletja

Leta 2017 je švedski parlament z veliko večino sprejel tako imenovani okvir podnebne politike (*The Swedish Climate Policy Framework*), ki je najpomembnejša podnebna reforma v zgodovini Švedske. Ta reforma je postavila okvir za izvedbo ciljev Pariškega sporazuma. V skladu s tem dokumentom naj bi Švedska do leta 2045 dosegla ničelne neto stopnje emisij TGP.

Okvir podnebne politike obsega tri temeljne sestavne dele: nove ambiciozne podnebne cilje, podnebni zakon in neodvisni znanstveno-strokovni svet za podnebno politiko. Cilj tega okvira je zagotoviti stabilnost in ambicioznost dolgoročne in sprotne podnebne politike.

Prvič v zgodovini mora švedska vlada v skladu s podnebnim zakonom izvajati podnebno politiko na podlagi ciljev oziroma zakona, ki ga je sprejel parlament. Vlada mora na začetku mandata pripraviti podnebni načrt za svoj štiriletni mandat, ki izhaja iz podnebnega cilja, in nato redna letna poročila o izvajanju podnebnega načrta. Neodvisno telo, svet za podnebne spremembe, pa bo pregledalo, ali vlada v celoti sledi podnebni politiki in ciljem iz zakona.

Temeljne vsebine oziroma določbe švedskega podnebne zakona, ki je začel veljati 1. januarja 2018, so: vladna podnebna politika mora temeljiti na podnebnih ciljih, določenih v zakonu; vlada mora vsako leto pripraviti podnebno poročilo, ki je sestavni del letnega finančnega proračuna države; vsake štiri leta mora pripraviti podnebni akcijski načrt z ukrepi za izvedbo vmesnega podnebne cilja, ki mora biti na trajektoriji za doseg dolgoročne podnebne cilja Švedske. Podnebni cilji in finančni proračun se morajo ujemati.

Okvir zajema nove podnebne cilje, in sicer: do leta 2045 naj bi Švedska dosegla neto ničelne emisije TGP, po tem letu pa negativne emisije. Negativne emisije bo Švedska dosegla s ponori ogljika in z izvedbo podnebnih ukrepov v tujini. Kljub temu pa morajo biti emisije TGP iz aktivnosti na Švedskem do leta 2045 manjše najmanj za 85 % glede na leto 1990. To naj bi pomenilo manj kot 1 tona ekvivalenta CO₂ na prebivalca do leta 2045.

Do leta 2030 bodo emisije iz prometa (razen emisij iz letalskega prometa) zmanjšane za 70 % v primerjavi z letom 2010. Vse emisije iz tako imenovanih neETS sektorjev (vezano na uredbo EU o delitvi prizadevanj med države članice, torej iz sektorjev, ki niso vključeni v sistem trgovanja z emisijskimi kuponi) bodo do leta 2030 manjše za najmanj 63 %, do leta 2040 pa za 75 % glede na leto 1990. Skupne emisije TGP Švedske bodo do leta 2030 manjše za 55 %, do leta 2040 pa za 73 % glede na leto 1990.

Tretji temeljni steber podnebne politike Švedske je imenovanje sveta za podnebno politiko. To znanstveno-strokovno telo bo pomagalo vladi s pripravo neodvisne ocene, ali so podnebni načrti vlade v skladu z zahtevanimi podnebnimi cilji. Svet bo ovrednotil, ali bo vlada s predlaganimi ukrepi dosegala podnebne cilje oziroma ali jih ne bo pravočasno dosegala, in nato vladi podal ustrezna priporočila za skladnost ukrepov za doseganje zahtevanih ciljev.

C. Primer okvira dolgoročne podnebne politike Velike Britanije do leta 2050

Velika Britanija je za vodenje dolgoročne podnebne politike že leta 2008 sprejela zakon o podnebnih spremembah (*Climate Change Act*). To je bil inovativen pristop in prvi državni zakon za podnebne spremembe na svetu.

Zakon o podnebnih spremembah Velike Britanije zajema naslednje temeljne določbe oziroma vsebine:

1. zakonsko zavezujoč dolgoročni podnebni (oziroma emisijski) cilj;
2. zakonsko zavezujoče 5-letne ogljične proračune (največjo dovoljeno količino toplogrednih plinov, ki jo Velika Britanija sme izpustiti v nekem 5-letnem obdobju);
3. neprekinjeno načrtovanje ukrepov za prilagajanje na podnebne spremembe;
4. določbo o neodvisnem znanstvenem posvetovalnem telesu za pripravo osnutkov 5-letnih ogljičnih proračunov in
5. določbe o obveznem spremljanju izvajanja ogljičnih proračunov in obračunavanju emisij.

Zakonsko zavezujoči dolgoročni podnebni (oziroma emisijski) cilj določa, da morajo biti celotne letne emisije TGP Velike Britanije leta 2050 najmanj za 80 % manjše kot leta 1990.²² Namen te določbe je bil jasno sporočilo vsem, tako gospodarstvu kot družbi, glede smeri dolgoročne podnebne politike Velike Britanije do leta 2050. Cilj je temeljil na takrat znanih znanstvenih dognanjih, kar je podnebni politiki zagotovilo potrebno verodostojnost.

²² V Veliki Britaniji poteka razprava o pripravi novele podnebne zakona iz leta 2008 s ciljem TGP nevtralnosti do leta 2050 v skladu s cilji Pariškega sporazuma in sporočilom Evropske komisije o viziji za pripravo dolgoročne podnebne strategije EU 2050.

Zakonsko zavezujoči 5-letni ogljični proračuni predstavljajo zaporedne 5-letne cilje v smislu največje dovoljene letne količine TGP ob zaključku nekega obdobja, ki jo Velika Britanija sme izpustiti v ozračje. Ogljični proračuni (OP) morajo določiti podnebni emisijski cilj za 12 let vnaprej. OP morajo biti na trajektoriji za doseg dolgoročnega podnebnega cilja.

Neprekinjeno načrtovanje ukrepov za prilagajanje na podnebne spremembe prav tako sledi 5-letnim obdobjem, ki se začnejo s pripravo oziroma temeljijo na celovitih dokumentih ocene tveganj za podnebne spremembe (*Climate Change Risk Assessment – CCRA*) in se upoštevajo pri pripravi nacionalnih programov za prilagajanje na podnebne spremembe (*National Adaptation Programme – NAP*). Ti programi morajo biti sprejeti pred začetkom posameznega 5-letnega obdobja.

Imenovanje neodvisnega znanstvenega posvetovalnega telesa – odbora za podnebne spremembe (*Committee on Climate Change – CCC*) sodi med temeljna določila tega zakona. Ta odbor je varuh izvajanja podnebne politike Velike Britanije in dolgoročnega cilja, ki je določen v tem zakonu. Tako kot zakon tudi ta odbor obravnava tako cilje zmanjševanja emisij TGP kot prilagajanje na podnebne spremembe, zadnje prek pododбора za prilagajanje (*Adaptation Sub-Committee*).

Zakonske določbe o obveznem spremljanju izvajanja ogljičnih proračunov in poročanju nalagajo vladi, da redno poroča o napredku v parlamentu in javnosti, kar pomeni tudi ohranjanje podnebnih vsebin visoko na seznamu prednostnih nalog. Zagotavlja tudi preglednost glede doseganja ciljev ogljičnih proračunov. Odbor za podnebne spremembe mora v okviru teh določil pripravljati letna poročila o napredku, v katerih poda podrobnosti, kako vlada dosega cilje ogljičnih proračunov na letni ravni. Napredek izvajanja načrtov za prilagajanje na podnebne spremembe se ugotavlja vsaki dve leti. Ta poročila so v razpravi v parlamentu in vlada mora podati vsa ustrezna pojasnila.

Ocena izvajanja zakona o podnebnih spremembah Velike Britanije

Velika Britanija je ob 10-letnici izvajanja zakona o podnebnih spremembah v letu 2018 pripravila poročilo,²³ v katerem ugotavlja, da je zakon velik dosežek, da je njegov temeljni doprinos predvsem institucionalen in političen. Zakon je nadvse pomembno prispeval k ravni politične razprave o podnebnih spremembah ter k uspešnemu in bolj ambicioznemu izvajanju podnebne politike.

V tem poročilu so predstavljeni dosežki na podlagi zakona predvsem na teh področjih: politična razprava o podnebnih spremembah je na mnogo višji ravni; politično soglasje med parlamentarnimi strankami je mnogo lažje dosegljivo; mednarodni ugled Velike Britanije za področje podnebnih sprememb se je povečal; energetski sektor se je preoblikoval v smeri ciljev zakona.

To poročilo zajema tudi vidike za izboljšavo podnebnega zakona. Zakon kot tak ni dal dovolj spodbud za potrebne investicijske cikle oziroma investicije za prestrukturiranje v smeri dolgoročnega podnebnega cilja. Zakon nima dovolj varovalk v primeru odstopanj oziroma nedoseganja 5-letnih ogljičnih proračunov.

Poročilo navaja, da je treba ob reviziji zakona v Veliki Britaniji razmisliti o večji moči glede obveznega izvajanja ogljičnih proračunov. Dodati je treba določbe glede priprave dodatnih politik in ukrepov, ki bodo zagotovile izvajanje ogljičnih proračunov. Pričakovanja ob sprejetju zakona so bila tudi, da se bodo podnebna vprašanja enakomerneje porazdelila med vse

²³ <http://www.lse.ac.uk/GranthamInstitute/publication/10-years-climate-change-act/>

ustrezne vladne resorje, kar se ni zgodilo. Sprememba zakona zato zahteva odpravo tudi te pomanjkljivosti.

Poročilo na koncu dodaja še okvir za spremembo zakona. Čeprav je izraženo mnenje, da je zakon še vedno nadvse aktualen, je kljub temu treba uvesti nekatere smiselne spremembe. Zakon je uskladiti s Pariškim sporazumom in dodati dolgoročni podnebni cilj za doseg ničelne neto stopnje emisij do leta 2050. Glede na predvideni brexit je treba podrobneje določiti pravila za obračunavanje emisij TGP. Z neto obračunavanja emisij (v skladu z zakonodajo EU) bi bilo treba preiti na bruto obračunavanje, torej na dejanske emisije, ki jih povzroča Velika Britanija.

Dodati je treba tudi določbo o pravočasni predložitvi ogljičnega proračuna in podnebnega načrta s strani vlade, torej dovolj zgodaj pred začetkom konkretnega 5-letnega obdobja. Zagotoviti je treba popolno finančno neodvisnost odbora za podnebne spremembe v skladu z mednarodno dobro prakso za ta namen. Dopolniti je treba merila za oceno (ne)skladnosti, kar bo olajšalo morebitno potrebo glede preveritve neskladnosti izvedbe ogljičnega proračuna prek sodnih organov. Preveriti pa je treba tudi možnosti za bolj proaktivno komuniciranje glede vključevanja javnosti v podnebno politiko za doseganje vesplošnega soglasja za ambiciozno podnebno politiko Velike Britanije v skladu s cilji zakona.

D. Primer okvira dolgoročne podnebne politike Francije do leta 2050

Francija je zakon o podnebnih spremembah sprejela leta 2015 (pred sprejetjem Pariškega sporazuma) in v njem določila 75-odstotno zmanjšanje emisij TGP do leta 2050 glede na leto 1990.

V začetku februarja 2019 je francoska vlada v parlamentarni postopek poslala dopolnitev zakona o podnebnih spremembah,²⁴ v katerem si zastavlja cilj za doseg ničelne neto stopnje emisij TGP do leta 2050.

Zastavljeni cilj daje zelo močno politično sporočilo o dolgoročni podnebni politiki Francije, prispeva k povečanju ambicije na ravni EU in je lahko vzor za ambiciozno podnebno politiko držav članic EU. Cilj temelji na Pariškem sporazumu, novih znanstvenih spoznanjih (predvsem IPCC) in sporočilu Evropske komisije o viziji za pripravo podnebne strategije EU do leta 2050. Francoski minister za okolje Francois De Rugy je ob predložitvi zakona izjavil, da novi cilj pomeni 87,5-odstotno zmanjšanje emisij TGP. Razliko do cilja za doseg ničelne neto stopnje emisij TGP naj bi dosegli s ponori, uporabo novih tehnologij zajemanja in shranjevanja CO₂ ter s spremembami življenjskega sloga ljudi. Za doseg cilja naj bi Francija omejila tudi uporabo tako imenovanih ogljičnih kreditov, torej s projekti zmanjševanja emisij TGP v tujini.

Med temeljnimi dopolnitvami zakona je ustanovitev tako imenovanega visokega sveta za podnebje, ki je neodvisen strokovno-znanstveni organ za pomoč vladi pri pripravi ogljičnih proračunov oziroma vmesnih podnebnih ciljev, ki morajo biti na trajektoriji za doseg ničelne neto stopnje emisij TGP do leta 2050. Visoki svet sestavlja do 13 neodvisnih strokovnjakov na področju podnebnih sprememb, ki ne smejo sprejemati navodil od vlade ali kogar koli drugega. Visoki svet pripravi letno poročilo o izpolnjevanju aktualnih ogljičnih proračunov oziroma podnebnih načrtov z usmeritvami za naprej. Lahko se opredeli tudi do gospodarskih, socialnih in okoljskih posledic, vključno s posledicami za naravo in biotsko raznovrstnost. Poročilo se pošlje predsedniku vlade in parlamentu. Vlada poda svoj odgovor na poročilo in ga predloži parlamentu v šestih mesecih po njegovem prejemu.

²⁴ https://reporterre.net/IMG/pdf/projet_de_loi_e_nergie-fe_v_2019.pdf

E. Primer okvira dolgoročne podnebne politike Nemčije do leta 2050

Nemška ministrica za okolje Svenja Schulze je sredi februarja letos predstavila osnutek novega nemškega zakona o podnebni akciji.²⁵ Cilj zakona je zmanjšanje emisij TGP za 95 % do leta 2050 glede na leto 1990 s težnjo za doseglo ničelne neto stopnje emisij TGP. Ministrica je ob tem izjavila, da zakon pomeni »mejniki za nemško podnebno politiko« in je »zagotovo največja naloga tega zakonodajnega obdobja« Nemčije. Ministrica meni, da mora biti podnebna akcija Nemčije »bolj zavezujoča, da bo lahko izpolnila zaveze na mednarodni ravni«.

Podnebni akcijski paket Nemčije naj bi povezovali trije temeljni sestavni deli: okvirni podnebni akcijski zakon; program ukrepov, ki bodo sektorjem – ministrstvom pomagali doseči njihove sektorske podnebne cilje; dodatni zakonodajni akti, ki bodo novelirali veljavno zakonodajo Nemčije v skladu z določbami novega podnebnega zakona.

Temeljni namen zakona o podnebni akciji (in skupnega podnebnega cilja EU) je ukrepanje proti svetovnim podnebnim spremembam in njihovim negativnim učinkom. Izhaja iz ciljev in zavez Pariškega sporazuma. Zakon določa pot za doseglo ničelne neto stopnje emisij TGP Nemčije do srede tega stoletja.

Nemčija si v prvem osnutku zakonu postavlja naslednje podnebne cilje: najmanj 40-odstotno zmanjšanje celotnih nacionalnih emisij TGP do leta 2020 glede na leto 1990; 55-odstotno do leta 2030; 70-odstotno do leta 2040 in 95-odstotno do leta 2050 (oziroma doseganje ničelne neto stopnje emisij TGP). Dosedanji cilj do leta 2050 je bil v razponu 80–95 %.

Postavljeni bodo sektorski cilji za vsa obdobja, in sicer ločeno za: energetiko, zgradbe, promet, industrijo, kmetijstvo, odpadke in drugo (tako jih je Nemčija zastavila že leta 2015 v svojem prvem dolgoročnem podnebnem načrtu do leta 2050). Sektorski cilji bodo razdeljeni na letne cilje oziroma letne ogljične proračune za vsak sektor ločeno, ki naj bi sledili linearnemu letnemu zmanjševanju emisij v okviru 5-letnega proračuna. Če letni cilj ne bi bil dosežen, se nedovoljeni višek emisij enakomerno porazdeli med preostale letne cilje znotraj tekočega 5-letnega ogljičnega proračuna, da bi na koncu tega obdobja obvezno dosegli 10-letni podnebni cilj (2030, 2040, 2050).

Odgovornost za izvedbo sektorskih ciljev imajo sektorji oziroma ministrstva sama. Ministrstva morajo sama zastaviti vse potrebne ukrepe za izvedbo letnih, 5- in 10-letnih ciljev. Če sektor ne bi dosegel opredeljenega cilja, bodo stroški za izpolnitev cilja pokriti iz sredstev tega sektorja oziroma ministrstva.

Vlada bo za izpolnjevanje podnebnih ciljev pripravila letna poročila o podnebni akciji.

Za pomoč vladi pri pripravi ukrepov in vsebin podnebne akcije Nemčije bo zvezni parlament imenoval 7-člansko neodvisno strokovno-znanstveno telo, ki bo pregledalo aktualne in načrtovane podnebne aktivnosti in učinkovitost njihovega izvajanja. To telo bo pripravilo letna poročila, v katerih bo ocenilo vladna letna poročila o podnebni akciji in podalo svoja priporočila.

Ministrica Schulze napoveduje, da naj bi bil nov zakon o podnebni akciji Nemčije na vladi usklajen do konca aprila letos in naj bi ga vlada nato poslala v obravnavo v zvezni parlament še pred poletjem, kjer naj bi bil dokončno sprejet najpozneje do konca leta 2019.

²⁵ <https://www.cleanenergywire.org/factsheets/germanys-climate-action-law-begins-take-shape>

F. Kratka predstavitev sporočila Evropske komisije o viziji za pripravo dolgoročne podnebne strategije EU do leta 2050 – Čist planet za vse

Konec leta 2018 je bila na ravni EU sprejeta uredba o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov, ki med drugim predpisuje državam članicam pripravo nacionalnih dolgoročnih podnebnih strategij do konca leta 2019, za raven EU pa rok ni natančno določen. Dodatno je k pripravi predloga dolgoročne strategije EU v prvi četrtini leta 2019 Evropsko komisijo marca 2018 pozval Evropski svet.²⁶ Evropska komisija je sporočilo o viziji za pripravo dolgoročne strategije sprejela konec novembra 2018.

Vsebina nacionalnih strategij in strategije na ravni EU je predpisana v uredbi EU o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov. Strategije morajo prispevati k izpolnjevanju zavez iz Pariškega sporazuma za zmanjšanje antropogenih emisij TGP in povečanje odvzemanja po ponorih ter spodbujanje večje vezave ogljika v obsegu, ki bo izkazoval prizadevanja za omejitev dviga temperature pod 1,5 °C glede na predindustrijsko dobo. V strategiji morajo biti med drugim poudarjeni: skupno dolgoročno zmanjšanje emisij TGP in povečanje odvzemov po ponorih, zmanjšanje emisij in povečanje odvzemov v posameznih sektorjih, pričakovan napredek pri prehodu na gospodarstvo z nizkimi emisijami, in kolikor je mogoče, pričakovani socialnoekonomski učinki ukrepov za doseg ničelne neto stopnje emisij TGP. Predlog strategije EU mora upoštevati osnutke celovitih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov držav članic, ki so jih države članice EU Evropski komisij posredovale do konca leta 2018.

Sporočilo Evropske komisije predstavi osem različnih »poti« za doseganje cilja EU v skladu z zavezami Pariškem sporazum. Pet scenarijev analizira različne možne poti za 80-odstotno zmanjšanje emisij do leta 2050, en scenarij analizira 90-odstotno zmanjšanje emisij, dva scenarija dosego ničelne neto stopnje emisij. Scenariji temeljijo na različnih predpostavkah glede ključnih sektorjev oziroma področij, ki bi bistveno prispevali k doseganju ničelne neto stopnje emisij TGP iz gospodarstva in družbe do leta 2050.

V poglobljeni analizi²⁷ k sporočilu Evropske komisije (ki je priloga dokumenta) so predstavljeni naslednji scenariji za doseganje zmanjšanja emisij TGP za 80 %: ELEC (elektrifikacija), H₂ (vodik), P2X (*Power-to-X*), EE (energetska učinkovitost) in CIRC (krožno gospodarstvo). Scenarij za doseganje cilja –90 % je COMBO (kombinacija), scenarija za TGP nevtralnost pa 1,5 TECH (1,5 °C tehnološki) in 1,5 LIFE (1,5 °C trajnostni življenjski slog).

Scenarij ELEC temelji na elektrifikaciji vseh sektorjev, H₂ na rabi vodika v industriji, prometu in stavbah, P2X na brezogljnih sintetičnih gorivih v industriji, prometu in stavbah, EE na doseganju visoke energetske učinkovitosti v vseh sektorjih in CIRC na povečani učinkovitosti rabe virov in materialov. Scenarij COMBO temelji na stroškovno učinkoviti kombinaciji dejavnikov iz vseh scenarijev za 80-odstotno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, scenarij 1,5 TECH na scenariju COMBO ter uporabi BECCS (bioenergija v povezavi s tehnologijo zajema ogljika in njegovega shranjevanja) in CCS (zajem in shranjevanje ogljika). Scenarij 1,5 LIFE temelji na scenariju COMBO in CIRC ter dodatnih spremembah življenjskega sloga prebivalcev.

Pot za doseg ničelne neto stopnje emisij TGP do 2050 bi v skladu z analizo Evropske komisije lahko temeljila na vzporednem ukrepanju na sedmih osrednjih področjih:

- energetska učinkovitost,

²⁶ <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/european-council/2018/03/22-23/>

²⁷ EK: In-Depth Analysis in Support of the Commission Communication COM(2018) 773. A European long-term strategic vision for a prosperous, modern, competitive and climate neutral economy. 2018.

- okrepljena poraba obnovljivih virov energije za popolno razogljichenje oskrbe Evrope z energijo,
- čista, varna in povezana mobilnost,
- konkurenčna industrija in krožno gospodarstvo,
- infrastrukturna omrežja,
- izkoristiti vse prednosti biogospodarstva in ustvariti bistvene ponore ogljika,
- hranjenje in zajemanje ogljika (CCS) ter hranjenje in uporaba ogljika (CCU).

G. Makroekonomski učinki prehoda v TGP nevtralnost

Primerjava analiz makroekonomskih učinkov ukrepanja za doseg ničelne neto stopnje emisij TGP (cilj 1,5 °C) in ukrepanja za doseg omejitve naraščanja temperature do 2 °C (–80 %) na gospodarstvo kaže, da bi bili ti zmerni. Dolgoročne makroekonomske napovedi predvidevajo do leta 2050 povišanje realnega BDP za 2,5-krat glede na leto 1990. Pričakuje se tako povečanje absolutnega BDP kot tudi BDP na prebivalca. Modelske analize vplivov dodatnega ukrepanja za doseg ničelne neto stopnje emisij TGP do 2050 na BDP kažejo, da bi bil ta učinek v primerjavi z osnovnim scenarijem v razponu od –1,30 % do +2,19 %. Pri tem rezultatu posredne koristi zmanjšanja emisij TGP zaradi manjših posledic podnebnih sprememb niso upoštevane.

Ocene kažejo,²⁸ da bi se zaradi manjših posledic podnebnih sprememb obseg škode korenito zmanjšal, in sicer z ocenjenih 240 milijard letno (1,9 % BDP-ja) v primeru nedoseganja cilja iz Pariškega sporazuma na 79 milijard v primeru njegovega doseganja, nadaljnje zmanjšanje je zato predvideno tudi v primeru cilja 1,5 °C.

Evropska komisija v viziji dodatno poudarja, da bi se z uresničenjem gospodarstva z ničelnimi stopnjami neto emisij TGP ob izvajanju obstoječih ukrepov za zmanjšanje onesnaženosti zraka zmanjšalo število smrtnih primerov (zaradi drobnih delcev) za več kot 40 %, s čimer bi se zmanjšala škoda za zdravje na EU ravni za približno 200 milijard evrov letno.

Zmanjšanje posledic podnebnih sprememb in s tem predvidenih škod je zlasti pomembno za južno polovico Evrope (kamor Evropska komisija prišteva tudi Slovenijo), kjer naj bi bil vpliv škode po ugotovitvah Evropske komisije na BDP za 5–8-krat višji kot v severni Evropi.

Da bi dosegli gospodarstvo z ničelno stopnjo neto emisij TGP, bi se moral znesek investicij v energetske sistem in z njim povezano infrastrukturo s sedanjih 2 % povečati na 2,8 % BDP. Za veliko večino teh naložb bodo odgovorna zasebna podjetja in gospodinjstva.

Aktivnosti za doseganje podnebno-energetskih ciljev do leta 2020 so že prispevale k delovni sili EU v višini od 1 do 1,5 % in ta trend se bo še nadaljeval. Predvidoma se bo povečalo število zaposlenih v gradbeništvu, kmetijstvu in gozdarstvu ter na področju obnovljivih virov energije, na to nakazujejo sklepi vizije EU.

Za nadaljevanje krepitve »razkoraka« med rastjo BDP in emisijami TGP, torej za uspešno doseg ničelne neto stopnje emisij TGP do 2050, bo treba prestrukturirati nekatere dejavnosti, predvsem gospodarsko preobraziti energetske intenzivne panoge, kot so jeklarstvo, proizvodnja cementa in kemikalij ter proizvodnja avtomobilov. Verjetno bodo bolj prizadeta področja premogovništvo, proizvodnja nafte in zemeljskega plina.

²⁸ JRC: Climate Impacts in Europe, Final report of the JRC PESETA III project. 2018 doi: 10.2760/93257. URL: <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/climate-impacts-europe>

Tudi druga obstoječa delovna mesta bo treba spremeniti in prilagoditi novemu gospodarstvu. Pri obvladovanju teh sprememb bo treba upoštevati tudi krčenje in staranje delovne sile v EU in povečanje nadomeščanja delovne sile zaradi tehnoloških sprememb, vključno z digitalizacijo in avtomatizacijo.

Sredstva EU bodo tudi v novem finančnem obdobju po letu 2020 sledila potrebam po inovacijskem preboju na področju TGP nevtralnih tehnologij. Predvidoma 25 % vseh sredstev na ravni EU bo namenjenih tudi za doseganje podnebnih ciljev. Npr. v okviru programa Obzorja Evrope se za raziskave in inovacije na področju podnebnih sprememb predvideva 35 % vseh sredstev. Vzpostavlja se Evropski svet za inovacije, ki se bo osredotočal na povsem nove, prebojne proizvode, storitve in procese. Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo bo še naprej podpiral mlade inovatorje in zagonska podjetja po vsej Evropi. Dodatno bo sklad za inovacije v okviru sistema EU za trgovanje z emisijami podprl komercialne predstavitve prebojnih tehnologij.

Za uspešno doseganje ničelne neto stopnje emisij TGP do 2050 je treba zagotoviti pravičen in socialno sprejemljiv prehod zaposlenih. Razvoj znanja in spretnosti je bistven. Pravočasno se je treba začeti spoprijemati s tveganjem pojavljanja energijske revščine v delu družbe z nižjimi dohodki. Razvijati je treba politike za ublažitev družbenih/socialnih posledic.

Evropska komisija v svojem sporočilu ugotavlja, da je »socialno pravičen prehod bistven za zagotovitev politično izvedljivega prehoda. To bo izziv, vendar se ocenjuje, da niti približno ne takšen, kot bo/bi bilo soočenje z gospodarskimi in družbenimi posledicami neukrepanja«.

H. Stanje podnebnih sprememb v Sloveniji in okvirne napovedi do konca tega stoletja

Povprečna temperatura ozračja v Sloveniji se je od druge polovice preteklega stoletja povišala za približno 2 °C. Trend naraščanja je višji, kot je svetovno povprečje, saj se je Zemljino ozračje v primerljivem obdobju segrelo za približno 1 °C. Glavna vzroka višanja temperature sta naraščanje koncentracije TGP v ozračju, ki spreminjajo transmisijske lastnosti ozračja, in sprememba rabe tal. Pri podnebnih spremembah pa ne gre le za višanje povprečne temperature, ki je sicer generator vseh sprememb, ampak tudi za spreminjanje običajnih vrednosti drugih podnebnih spremenljivk in spreminjanje pogostosti pojavljanja ekstremnih vremenskih dogodkov ter njihove intenzitete.

V Sloveniji sta se povečala število in moč vročinskih valov, obdobja hladnega vremena so manj pogosta in izrazita. Zmanjšala se je količina snega in skrajšalo trajanje snežne odeje. Povečalo se je izhlapevanje spomladi in poleti, kar je zelo pomembno za vodno bilanco. Podaljšuje se trajanje Sončevega obsevanja.²⁹ Na spreminjanje podnebja kažejo tudi vrednosti nekaterih kazalnikov. Gladina morja se je od 60-ih let 20. stoletja dvignila za deset centimetrov, rastna doba rastlin se je podaljšala, ledenika sta se temeljito skrčila oziroma sta izginila.³⁰

Ocene podnebnih sprememb v prihodnosti za Slovenijo kažejo na krepitev trenutnih trendov, njihova stopnja pa bo zlasti v drugi polovici stoletja močno odvisna od emisij toplogrednih plinov. Če se bodo emisije TGP do srede stoletja na svetovni ravni zmanjšale za 80 %, se pričakuje omejitev naraščanja povprečne svetovne temperature ozračja do 2 °C glede na predindustrijsko obdobje. V takem primeru se v Sloveniji pričakuje dvig temperature za približno

²⁹ Dolinar, M., Bertalanič, R., Draksler, A., Honzak, L., Kobold, M., Kozjek, K., Lokošek, N., Medved, A., Vertačnik, G., Vlahović, Ž., Žust, A., 2018. Ocena podnebnih sprememb v Sloveniji do konca 21. stoletja. Sintezno poročilo – prvi del. Ljubljana, ARSO.

³⁰ ARSO: Kazalci okolja v Sloveniji. 2018. URL: <http://kazalci.arso.gov.si/>

3 °C. To pomeni, da se bo obremenitev zaradi vročine še stopnjevala. Dolžina in jakost vročinskih valov se bosta povečali. Že v naslednjih dveh desetletjih se bo na primer povprečno število dni, ko najvišja temperatura zraka preseže 30 °C, v nižinah Slovenije povečalo od 8 do 11 dni. Okrepile se bodo zimske padavine, vendar jih bo zaradi višjih temperatur manj padlo v obliki snega. Vse posledice takšnih sprememb so v tem trenutku še nepredvidljive. Znano pa je, da bi bile te v Sloveniji znatno manjše pri skupnem cilju 1,5 °C kot pri cilju 2 °C.³¹

Na podobna spoznanja opozarjajo tudi člani Medvladnega odbora za podnebne spremembe v posebnem poročilu iz novembra 2018. V njem ugotavljajo, da cilj omejiti naraščanje svetovne temperature do 2 °C na regionalni in lokalni ravni ne zagotavlja preprečitev naslutelih in nepovratnih posledic podnebnih sprememb, predvsem zaradi nevarnosti izgube ekosistemov. V poročilu je poudarjeno, da bi bilo za preprečitev nepredvidenih odzivov podnebnega sistema in s tem povezanih posledic nujno treba omejiti naraščanje povprečne temperature na do 1,5 °C. Razlika med ciljema 2 °C in 1,5 °C namreč ne pomeni »samo« 0,5 °C razlike, ampak pomeni prelomnico, od katere bo odvisna stabilnost podnebnega sistema.

Analize, predstavljene v poročilu, so pokazale, da bi se ključna tveganja v primeru omejitve naraščanja svetovne temperature do 1,5 °C temeljito zmanjšala. Rast gladine morij bi bila nižja za deset centimetrov, vročinski valovi bi vsakih pet let ogrozili 14 % ljudi namesto 37 %, zmanjšala bi se nevarnost popolnega izginotja velikega koralnega grebena, prav tako nevarnost Arktike brez ledu itd.

Rešitve za preprečitev velikih posledic so. Da bi tveganje za pojav teh posledic in škode čim bolj omejili, je poleg prilagajanja nanje treba vložiti veliko truda tudi v samo preprečevanje vzrokov njihovega pojavljanja, tj. v zmanjševanje emisij TGP za doseg cilja 1,5 °C. Emisije TGP bi bilo treba s hitrim ukrepanjem do leta 2030 na svetovni ravni zmanjšati vsaj za 45 % glede na leto 2010 in do srede stoletja zagotoviti, da bi bili ponori emisij TGP večji od emisij.

I. Pregled stanja sprejetih zakonov o podnebnih spremembah po svetu

Zakoni o podnebnih spremembah (z različnimi imeni) so bili po do zdaj znanih informacijah sprejeti v sedmih državah članicah EU (Velika Britanija, Danska, Finska, Irska, Francija, Švedska in Nizozemska), zunaj EU pa na Norveškem in v Mehiki. Nemčija, Španija, Madžarska³² načrtujejo sprejetje zakona o podnebnih spremembah v letu 2019. Zunaj EU naj bi zakon pripravljala tudi Nova Zelandija in Čile.

Velika Britanija (prvi tovrstni zakon na svetu) je zakon o podnebnih spremembah sprejela leta 2008. Določa 80-odstotno zmanjšanje emisij TGP do leta 2050 glede na leto 1990. Velika Britanija naj bi z novelo zakona uskladila cilje s Pariškim sporazumom.

Danska je zakon sprejela leta 2014. Določa 100-odstotni prehod na rabo obnovljivih virov energije (OVE) do leta 2050 in 0-odstotno rabo fosilnih goriv.

Finska je zakon sprejela leta 2015 (pred sprejetjem Pariškega sporazuma). Določa 80-odstotno zmanjšanje emisij TGP do leta 2050 glede na leto 1990.

³¹ ARSO: Kaj pomeni za 1,5 °C toplejše Zemljino površje za Slovenijo? 2018. URL: <http://meteo.arso.gov.si/uploads/probase/www/climate/text/sl/publications/Kaj%20pomeni%201.5%20Ostopinje%20za%20Slovenijo.pdf>

³² Države članice EU v letu 2019 intenzivno pripravljajo svoje dolgoročne podnebne strategije, hkrati pa razmišljajo tudi o podnebni politiki v obliki posebnega zakona, zato bo seznam držav, ki pripravljajo podnebni zakon že letos, zagotovo daljši.

Irska je zakon sprejela leta 2015. Zakon ne določa konkretnega cilja z odstotki zmanjšanja emisij TGP, temveč opisno določa, da naj bi Irska do leta 2050 dosegla cilj nizkoogljično, podnebno odporno in okoljsko trajnostno gospodarstvo.

Francija je zakon sprejela leta 2015 (pred sprejetjem Pariškega sporazuma). Določa 75-odstotno zmanjšanje emisij TGP do leta 2050 glede na leto 1990. Februarja 2019 je vlada pripravila novelo zakona s ciljem za doseg ničelne neto stopnje emisij TGP do 2050.

Švedska je zakon sprejela leta 2017. Določa doseg ničelne neto stopnje emisij TGP do leta 2045 z dejanskim zmanjšanjem nacionalnih emisij TGP za 85 %, preostanek pa z drugimi ukrepi ponorov, tehnologij in majhnega dela z uporabo kreditov iz projektov za zmanjšanje emisij TGP v tujini. Do leta 2030 bodo emisije iz prometa (razen letalskih emisij) zmanjšane za 70 % v primerjavi z letom 2010. Vse emisije iz ne-ETS sektorjev bodo do leta 2030 manjše za najmanj 63 %, do leta 2040 pa za 75 % glede na leto 1990. Skupne emisije TGP Švedske bodo do leta 2030 manjše za 55 %, do leta 2040 pa za 73 % glede na leto 1990. Zakon je bil v parlamentu sprejet s podporo vseh političnih strank razen ene manjše.

Nizozemska je zakon sprejela v začetku leta 2019. Zakon zajema podnebni cilj za zmanjšanje nacionalnih emisij TGP Nizozemske za 95 % do leta 2050 in za 49 % do leta 2030 glede na leto 1990 ter cilj 100-odstotna ogljično nevtralna proizvodnja elektrike do leta 2050. Zakon je bil v parlamentu sprejet s podporo vseh političnih strank razen ene.

Mehika je zakon o podnebnih spremembah sprejela leta 2012. Določa 50-odstotno zmanjšanje emisij TGP do leta 2050 glede na leto 1990.

Norveška je zakon sprejela leta 2017. Določa 80–95-odstotno zmanjšanje emisij TGP do leta 2050 glede na leto 1990, delno tudi z uporabo kreditov zmanjšanja emisij TGP v tujini.

Nemčija načrtuje sprejetje zakona o podnebnih spremembah v letu 2019. Vlada naj bi zakon pripravila spomladi, da bi bil po besedah ministrice za okolje Svenje Schulze sprejet v zveznem parlamentu najpozneje do konca leta 2019. V sedanji dolgoročni strategiji Nemčije do leta 2050 je predviden cilj zmanjšanje emisij TGP za 80–95 %. Za osnutek zakona o podnebnih spremembah se nemška vlada, po vzoru EU in številnih držav članic, nagiba k cilju za doseg ničelne neto stopnje emisij TGP do leta 2050. Nemčija v prvem osnutku zakonu postavlja naslednje podnebne cilje: najmanj 40-odstotno zmanjšanje celotnih nacionalnih emisij TGP do leta 2020 glede na leto 1990; 55-odstotno do leta 2030; 70-odstotno do leta 2040 in 95-odstotno do leta 2050 (oziroma za doseg ničelne neto stopnje emisij TGP do leta 2050). Dosedanji cilj do leta 2050 je bil v razponu 80–95 %.

J. Časovni načrt po sprejetju Pariškega podnebnega sporazuma v letu 2015

- 2015: soglasno sprejetje Pariškega sporazuma na podnebni konferenci konvencije ZN o podnebnih spremembah (UNFCCC) 12. 12. 2015 v Parizu (COP21);
- 2016: pospešitev aktivnosti za dokončno ratifikacijo in uveljavitev sporazuma do podnebne konference v Marakešu (COP22) novembra 2016; po ratifikaciji Pariškega sporazuma s strani vsaj 55 pogodbenic, ki skupaj proizvedejo vsaj 55 % svetovnih emisij TGP, je začel veljati 4. 11. 2016 in se začne izvajati 1. 1. 2021;
- 2016: COP22 je določil urnik priprave knjige pravil in navodil (tako imenovani *Rulebook*) za izvajanje PS;
- 2016: Slovenija je Pariški sporazum ratificirala novembra 2016 (Zakon o ratifikaciji Pariškega sporazuma – v imenu Slovenije, Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 16/16 in 6/17 – popr.), po predložitvi listine o ratifikaciji na OZN pa je za Slovenijo začel veljati 15. 1. 2017;

- 2017: na podnebni konferenci COP23 v Bonnu (predsedovala država Fidži) je bil sprejet podroben časovni načrt za pripravo pravil za izvajanje Pariškega sporazuma (PAWN – *Paris Agreement Work Programme*);
- 2018: priprava pravil se je nadaljevala na zasedanju delovnih teles konvencije UNFCCC v maju v Bonnu in v septembru v Bangkoku; pravila so bila dokončno sprejeta na COP24 decembra 2018 v Katovicah na Poljskem;
- 2019: dopolnitev knjige pravil in navodil za Pariški sporazum še z manjkajočimi deli na COP25 v Čilu;
- 2019: predvidena ratifikacija Pariškega sporazuma s strani še vseh preostalih pogodbenic konvencije (sporazum je do konca marca 2019 ratificiralo 185 pogodbenic od skupno 197 pogodbenic UNFCCC, med večjimi državami manjkata še Rusija in Turčija);
- 2019–2020: vse pogodbenice morajo v skladu s Pariškim sporazumom pripraviti in poslati svoje dolgoročne podnebne strategije okvirno do leta 2050. EU bo dolgoročno strategijo sprejela predvidoma spomladi 2020; nacionalne strategije vseh držav članic EU naj bi prav tako bile sprejete najpozneje v letu 2020;
- do 2020: predvideno pošiljanje dokončnih zavez oziroma ciljev, tako imenovanih NDC (nacionalno določenih prispevkov) s strani vseh pogodbenic Pariškega sporazuma; predvidena je tudi dokončna izpolnitev zaveze za podnebno financiranje kot pomoč državam v razvoju s strani razvitih držav v okviru mobilizacije 100 milijard USD letno do leta 2020 (leta 2025 je predvideno sprejetje odločitve za ustrezno povečanje te pomoči);
- 2021: 1. januarja 2021 se uradno začne izvajanje Pariškega sporazuma (ko 31. 12. 2020 poteče izvajanje Kjotskega protokola – II. obdobje);
- 2023: svetovni pregled zavez Pariški sporazum in njihovega izpolnjevanja z usmeritvami in odločitvami za naprej s sprejetjem sklepov na COP29; razprava o potrebnem povečanju ciljev NDC za obdobje do leta 2030;
- 2025: dokončna nadgraditev ciljev NDC pogodbenic Pariškega sporazuma za obdobje do leta 2030 (predvsem za pogodbenice, ki so svoj prvi NDC pripravile samo do leta 2025);
- 2028: ponovni svetovni pregled zavez Pariškega sporazuma in njihovega izpolnjevanja, ki se ponovi vsakih pet let;
- 2030: ponovna nadgraditev in povečanje ciljev NDC pogodbenic Pariškega sporazuma za obdobje do leta 2035 oziroma 2040, ki se ponovi vsakih pet let.